

ישיבת הפתל - ירושלים
שיחת הגאון הרב אביגדר הלוי נבנצל שליט"א
לפרשת וישלח תשפ"ה¹
(נכתב ונערך על פי שיחות משנים שעברו)
"יִשְׁבוּ הַמָּה אֵלַיךָ, וְאַתָּה לֹא תָשׁוּב אֵלֵיהֶם" - קירוב רחוקים

בשלוה", לדעת מה יהיה בימות המשיח. אבל הקב"ה לא רוצה לכתוב על זה בתורה. רק כשנזכה לשני ימות המשיח, אז נדע מה יהיה בזמן ההוא.

פגיעת המלאך בַּיָּרֵךְ יַעֲקֹב - רמז לכל הנושרים מעם ישראל

מה שעוד מאפיין את התקופה הזו - תקופת הגלות, לפני שיעקב מגיע אל אביו - הוא המאבק של יעקב עם המלאך, הלא הוא שרו של עֶשָׂו (רש"י שם לב, כה). מאבק זה נמשך לאורך כל תקופה זו של חורבן בית שני, עד עלות השחר, שהוא הגאולה הקרובה במהרה בימינו. יעקב יוצא מנצח במאבק הזה. "כִּי שָׁרִיתָ עִם אֱלֹקִים וְעַם אֲנָשִׁים וְתוֹכַל" (שם, כט). ובכל זאת, למרות הנצחון, הוא יוצא מן המאבק כשהוא "צֹלַע עַל יָרְכוֹ" (שם, לב). המלאך מצליח לנגוע בכף ירך יעקב, "וַתִּקַּע פֶּה יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבֹקוֹ עִמּוֹ"³ (שם, כו).

מהו הרמז בזה? הרמז בזה הוא, שאמנם עם ישראל מצליח לשרוד את כל הגלות הנוראה הזאת, אבל יש לנו גם אבידות, והאבידות הן כבדות: שבטים שלמים אבדו בגולה, אחר כך היו כל מיני צדוקים ובייתוסים, וגם היום רבים נושרים מעם ישראל, אם בַּצִּוְרָת נישואי תערובת, אם בצורת רפורמים וקונסרבטיביזם, ואם בצורת סתם חילונים. כל אלו הם אבדות ו"צליעות" במהלך של עם ישראל. זה לא המשך המהלך של יעקב אבינו, כפי שיעקב היה רוצה שנלך. יעקב רוצה עם של עובדי ה'. אנו מקוים שבדורנו עוד יעשו תשובה, אבל בינתיים המצב הוא שחלק גדול מעם ישראל לא הולך בדרך שיעקב היה רוצה שילכו בה. יעקב צולע על ירכו. זוהי התוצאה מנגיעת המלאך בכף ירך יעקב - שלא כל עם ישראל נשאר נאמן לה'.

גיד הנשה - אין בו טעם

בעקבות המאבק הזה בין יעקב לשרו של עשו, מצוה עלינו התורה: "עַל פֶּן לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנֶּשֶׂה אֲשֶׁר עַל פֶּה הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה, כִּי נִגַּע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנֶּשֶׂה" (שם, לב). המלאך הצליח להחזיר טומאה ליעקב בגיד הנשה, ולכן אסור לנו לאכול את גיד הנשה של בהמה, כי שרו של עשו החדיר שם טומאה.

והנה, איסור אכילה זה שאסרה עלינו התורה, שונה בנקודה מסויימת מאיסורי אכילה אחרים שבתורה. כל איסור, כשמבשלים אותו עם היתר - נאסר ההיתר באכילה, בגלל טעם האיסור שנבלע בו. יוצא מן הכלל הזה הוא גיד הנשה. על גיד הנשה אומרת הגמרא, "עַץ הוּא, וְהַתּוֹרָה חַיִּיבָה עָלָיו" (שם צב, ב). כלומר, גיד הנשה הוא כחתיכת עץ, שאין בו טעם כלל⁴, [ואעפ"כ התורה אסרה אותו באכילה⁵].

יעקב חוזר אל אביו - רמז לימות המשיח

התורה מספרת בפרשתנו: "וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל, וַיֵּט אֶתְלָהּ מִהַלְאָה לְמַגְדֵּל עֶדְרָ. וַיְהִי בַשָּׁכֵן יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַהוּא, וַיִּלְךְ יְרֵאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת בְּלֵהָה פִּילְגֶשׁ אֲבִיו" (בראשית לה, כא-כב). מה פירוש "בַּשָּׁכֵן יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַהוּא"? למה תלה הכתוב את מעשה בלהה במה שהיה יעקב בארץ ההיא? - אומר רש"י: "עד שלא בא לחברון אצל יצחק ארעוהו כל אלה". כל המעשים וכל הצרות שקרו כאן - מעשה דינה, ופטירת רחל, ומעשה ראובן עם בלהה - באו ליעקב מפני שהתעכב "בַּאֶרֶץ הַהִיא", "מִהַלְאָה לְמַגְדֵּל עֶדְרָ", ולא הזדרז לבוא אל אביו לחברון² (גור אריה שם, כב).

והנה, ידועים דברי הרמב"ן, שתולדות עם ישראל מתחלקות לשני שלבים. יש "סיבוב קצר", ויש "סיבוב ארוך". הסיבוב הקצר מתחיל בזה שאברהם אבינו יורד למצרים, אחר כך הוא נמשך עם כל מעשי אברהם יצחק ויעקב, ומסתיים בכך שיעקב חוזר מחרן ומגיע בחזרה אל יצחק אביו. זהו קיצור כל תולדות עם ישראל. והסיבוב הארוך הוא, שיוסף יורד למצרים בפרשת וישב (שזו תחילת ירידת ישראל למצרים), אח"כ באים כל שאר הגלויות, וסיום המהלך הוא בביאת מלך המשיח ובגאולה האחרונה. מה שקרה לאבות הקדושים בפרשיות אלה, הוא תמצית ושורש לכל מה שקורה לעם ישראל במהלך הדורות, ובלשון הרמב"ן - "מעשה אבות סימן לבנים" (רמב"ן שם יב, ו).

והנה, לפי מהלך זה, שביאת יעקב אל אביו מכוונת כנגד ימות המשיח, יש לומר (על פי דברי רש"י), שהתורה מרמזת כאן, שכל הצרות תפסקנה כשישראל יבוא אל אביו. כל זמן שהוא לא בא אל אביו, יש צרות עם דינה, רחל וראובן. אבל כשיעקב יבוא אל אביו, יגמרו הצרות ולא תהיינה יותר צרות. כמדומני, שזה מה שרצה רש"י לרמז בדבריו כאן, ש"עד שלא בא לחברון אצל יצחק ארעוהו (ליעקב) כל אלה".

חז"ל אומרים עוד, שאחרי שחזר יעקב אבינו לארץ, ביקש יעקב לישב בשלוה. אמר הקב"ה: "לא ייין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה"? ! (רש"י שם לו, ב). מה הפירוש בזה? חושבני שהפירוש הוא, שיעקב רוצה שגם מה שיהיה בימות המשיח יהיה מרומז בתורה. הרי מאז שיעקב חזר אל אביו (שזה מרמז לימות המשיח ואחרית הימים) ועד למכירת יוסף (כחמש עשרה שנה אח"כ) - שבזה מתחילה גלות מצרים (וזה שייך כבר ל"סיבוב הארוך") - יש קצת שלווה ליעקב. שלות אחרית הימים. אבל התורה לא מספרת מאומה על השנים האלה. כי מה יהיה ואיך יהיה בימות המשיח - התורה לא רוצה לכתוב, ולו ברמז. יעקב רוצה "לישב

שכבר הזכרנו, שלא הזדרז לבוא אל אביו, נמצאת עוד קודם בפרשה.

התורה מספרת על יעקב אבינו (בשובו מתרן אל ארץ ישראל): "ויקם בלילה הוא, ויקח את שתי נשיו... ואת אחד עשר ילדיו, ויעבר את מעבר יפק" (בראשית לב, כג). שואלים חז"ל: מה פירוש "ואת אחד עשר ילדיו"? "ודינה היכן היתה"? אומרים חז"ל: "נתנה בתיבה ונעל בפניה, שלא יתן בה עֶשׂו עיניו" (רש"י שם). אמנם צריך להיות בשלום עם ה"שייגין" הזה, אבל להיות מחותן איתו - זה כבר משהו אחר. זה לא! אלא שחז"ל מוסיפים ואומרים, שבגלל מעשה זה היתה תביעה מן השמים על יעקב אבינו, שמנע את בתו מאחיו, ובכך מנע גם את האפשרות שדינה תחזיר את עשו בתשובה (רש"י שם). "ולכך נענש יעקב... ונפלה [דינה] ביד שכס בן חמור" (רש"י שם), שהיה גרוע מעשו, כי לא היה מהול.

שאל על כך הסבא מסלבודקא זצ"ל: מה רוצים כאן מיעקב אבינו? וכי כך היא המידה, שצריך אדם לתת את בתו לרשע מרושע, בתקוה שתחזיר אותו בתשובה?! הרי ההלכה היא שאדם צריך להשתדל להשיא את בתו לתלמיד חכם וצדיק עד כמה שאפשר, ולא לרשע, בתקוה שתחזיר אותו בתשובה.

תירץ הסבא מסלבודקא כך: בפועל - עשה יעקב את הדבר הנכון. היה צריך באמת לנעול את דינה בתיבה, ולא לתת אותה לעשו. וגם חז"ל לא התכוונו שהיה צריך להשיאה לעשו, ח"ו. אלא שיחד עם זה, היה חסר ליעקב פֶּרֶצוֹן לתקן את עשו. "לא היה צריך לסגור את התיבה חזק מדי" (כלשונו של הסבא מסלבודקא). וכיון שהקב"ה מדקדק עם צדיקיו כחוט השערה (יבמות קכא, ב), העניש את יעקב על הדבר הזה, שלא היה בלבו רצון מספיק להחזיר את עשו אל הקדושה.

ומכל מקום, כפי שאמרנו, בפועל - עשה יעקב את הדבר הנכון. ודאי שצריך להתרחק מעשו, וכל שכן שלא לתת לו את דינה לאשה. ולכן, כשעשוי מציע ליעקב: "נסעֶה וְנִלְכֶה וְאֶלְכָה לְגַדְדָּךְ" (בראשית לג, יב), יעקב דוחה את ההצעה בנימוס ואומר: "אֲדֹנָי יְדַע פִּי הַיְלָדִים רַפִּים... יַעֲבֹר נָא אֲדֹנָי לִפְנֵי עַבְדוֹ, וְאֲנִי אֶתְנַחֵלָה לְאִשִּׁי לְרַגְלֵי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לִפְנֵי וְלְרַגְלֵי הַיְלָדִים" (שם, יג-יד). וכשעשוי מציע שוב: "אֲצִיגָה נָא עִמָּךְ מִן הָעַם אֲשֶׁר אִתִּי" (שם, טו), יעקב דוחה גם את ההצעה הזאת ואומר: "לִמָּה זֶה אֲמַצָּא חָן בְּעֵינֵי אֲדֹנָי" (שם). אין צורך בכל זה. העיקר - לא להיות קשור לעשוי ולא להתחבר אליו בשום אופן ובשום צורה. להתפייס ולהיות איתו בשלום - כן. אבל להתחבר אליו ולהתקרב אליו - זה לא!

במה טעתה דינה?

מי שלא פעל בדיוק לפי הכללים האלו, היא דינה. דינה רוצה לתקן את העולם, אבל היא מתקרבת לשם כך יותר מדי אל הרשעים, והתוצאה היא גרועה מאד. "וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לְרֵאוֹת בְּבָנוֹת הָאָרֶץ" (שם, לד, א) - לעסוק בגיור נשים כמו שרה אמנו (רש"י שם יב, ה) - "וַיִּרְא אֶתֶּה שְׂכָם בֶּן חַמּוֹר הַחִיִּי", וקורה מה שקורה. מדוע זה קורה לה? כי שרה אמנו מגיירת את הנשים תוך שהיא שומרת על

ממילא, אם אין שום טעם בגיד הנשה שיעבור אל המאכל הכשר ויאסרנו - לא נאסר המאכל הכשר שנתבשל עמו, והוא מותר באכילה (רמב"ם הלכ' מאכלות אסורות פט"ו הי"ז ופט"ז הי"ז; שו"ע יו"ד סי' ס"ה סי' ט"ו סי' ק' ס"ב).

מעתה יש לשאול: אם גיד הנשה "עץ הוא", למה אסרה התורה לאכול אותו? והרי הוא כחתיכת עץ, ואינו אוכל כלל!

אולי אפשר לומר כך: הרי גיד הנשה נאסר באכילה, כי שָׂרוֹ של עשו נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה, והכניס בו את טומאתו. אומרת אפוא התורה: אל תטעה לחשוב, שאם תטעם מִדְּבַר שָׂרוֹ של עשו הכניס בו את טומאתו, תזכה להנאה כלשהי. לא תקבל שום הנאה מיצר הרע! רק טעם עץ בעלמא! אנשים נמשכים אחרי יצר הרע, אבל האמת היא שהוא הבל הבליים. אין בו שום טעם. רק מהקב"ה אפשר לקבל הנאות, לא מְשָׂרוֹ של עשו. לכן אסרה התורה את גיד הנשה למרות שאין בו טעם, כדי לרמז על הדבר הזה, שִׁמְמָה שקשור עם שָׂרוֹ של עשו, מטומאה, מיצר הרע - לא יכולה לצמוח שום תועלת שבעולם!

מדוע לא הזכירה הגמרא תחליף של היתר לגיד הנשה?

הגמרא מביאה במסכת חולין (קט, ב), שכנגד כל מיני הנאות שאסרה עלינו התורה, התיירה לנו התורה הנאות אחרות, שטעמן הוא כעין ההנאה האסורה. למשל: כנגד איסור אכילת דם - התיירה לנו התורה לאכול פֶּכָד, שטעמו דומה לדם. כנגד איסור אכילת חֶלֶב בהמה - התיירה לנו התורה לאכול חֶלֶב חיה. כנגד איסור אכילת "דבר אחר" - התיירה לנו התורה לאכול דג שְׁבוּטָא, שטעם מוחו דומה לטעמו של "דבר אחר". וכך ממשיכה הגמרא ומונה עוד כמה איסורים, ודברים המותרים הדומים להם שהתיירה התורה כנגדם.

כנראה רצו חז"ל לומר לנו בזה, שאמנם הקב"ה הגביל אותנו, מה מותר לאכול ומה אסור לאכול, מה מותר לעשות ומה אסור לעשות, אבל הקב"ה לא שלל מאיתנו שום הנאה מהנאות עולם הזה. את כל מיני ההנאות אפשר לקבל גם בדרך כשרה.

והנה, גיד הנשה לא נזכר שם בגמרא. הגמרא לא מזכירה שיש לגיד הנשה איזשהו תחליף של היתר. למה לא גילתה לנו הגמרא איזה תחליף של היתר יש לטעמו של גיד הנשה? כמובן, אין זו קושיה גדולה, שכן הגמרא לא מנתה שם את כל האיסורים שבתורה. אבל לפי מה שהזכרנו, יתכן גם הסבר נוסף, מדוע לא הזכירה הגמרא תחליף של היתר גם לגיד הנשה: יתכן שזהו, פשוט, מפני שבגיד הנשה אין טעם! ממילא אין צורך לחפש לגיד הנשה תחליף של היתר, שכן הקב"ה לא מנע מאיתנו שום הנאה בכך שאסר עלינו את גיד הנשה. גיד הנשה "עץ הוא, והתורה חייבה עליו", ומי שמתעקש ורוצה דוקא לטעום טעם של גיד הנשה - ילך ויאכל עץ!...

מדוע נענש יעקב על שלא נתן את בתו לעשו?

תביעה נוספת שיש בפרשתנו כלפי יעקב (חוץ ממה

לעומת זאת, נגיעה בטומאה - מטמאה גם מטמאה. אומר להם עתה חגי בשם ה': "כִּן הָעַם הַזֶּה וְכִן הַגּוֹי הַזֶּה לְפָנַי נָאִם ה', וְכִן כָּל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם". כלומר: כך עלול לקרות גם למי שהולך להשפיע על אנשים הרחוקים מתורה. כי להשפיע לטובה, לקדש את מי שהוא חולין, קשה מאד. אבל להתחלל, לקבל טומאה - זה קל מאד. ולכן, כשהולכים להשפיע, צריך להזהר מאד להיות משפיע, ולא להיות מושפע.

למה אומר הנביא חגי את כל זה לישראל? כי ישראל עומדים להיפגש עם מלכות יון הממששת ובאה. לכן מזהיר אותם הנביא, שלא ינסו להתקרב אל יון, אפילו לא כדי לשנות אותם לטובה, כי מסתבר יותר שמה שיקרה הוא, שיון היא זו שתשפיע עליהם לרעה, ח"ו, ולא הם אלו שיצליחו להשפיע עליה לטובה. זה באמת מה שקרה אחר כך. מזה נוצרו המתייונים, מכל אלה שלא נזהרו בזה, והתקרבו אל היונים.

והחשמונאים, הם זכו לקדש את השם ולהילחם נגד היוונים. ולפי המסופר בספר חשמונאים, [שאיננו מכתבי הקדש, אבל הוא לא סותר לדברי חז"ל ואפשר לקבל את דבריו], הראשון שנהרג ע"י מתתיהו היה דוקא יהודי מתייון, ולא גוי יווני. כשמתתיהו רואה את היהודי המתייון הולך להקריב לעבודה זרה, הוא הורג אותו ומכריז 'מי לה' אלי', ואז בניו ועוד צדיקים הולכים יחד איתו, עד שה' מביא על ידם את התשועה הגדולה. אבל בהתחלה מתתיהו היה צריך להילחם במתייונים. רק אח"כ הוא ממשיך ונלחם גם ביונים.

כי להשפיע הקדושה על היונים זה לא כל כך פשוט. היו כמובן גם גרים בודדים שבאו מהם, כמו שגם ברומי היו גרים, אבל באופן כללי היוונים נשארו יוונים, והיהודים הם אלו שהושפעו לרעה במגע עם התרבות היוונית. כבר דיברנו על כך שחז"ל קבעו צום על זה שתירגמו את התורה ליוונית (עי' טור וש"ע או"ח סי' תק"פ ס"ב). כי התרגום לא הוסיף הרבה גרים לעם ישראל, אלא בעיקר גרם את ההפך - התבוללות של היהודים לתרבות היוונית. כשמתרגלים לדבר בשפת הגויים, נהיים חשופים הרבה יותר להשפעות התרבות החיצונית. נפגשים עם מושגים ורעיונות של הגויים שטבועים בִּשְׂפָה, ומקבלים לאט לאט את השקפת הגויים בדברים מסוימים.

צריך להשתדל לא להיות חשופים יותר מדי להשפעות מן החוץ. צריך להשפיע על החילונים להתקרב לחיי תורה, אבל להיזהר לא להתקרב יותר מדי לתרבות החילונית. צריך חיסון, ועיקר החיסון לזה הוא להיות בבית המדרש. להיות מלומדי התורה. כשחז"ל אומרים "דע מה שתשיב לאפיקורס" (אבות פ"ב מ"ד), אין כוונתם שתלמד ספרי אפיקורסות כדי שתדע מה להשיב לו, אלא שתלמד תורה ותדע מה שתשיב לו. כשתלמד יותר תורה, תהיה יותר מחוסן, ותדע מה להשיב לאפיקורס. החיסון מפני אפיקורסות אינו כמו חיסון מפני מחלות, שמכניסים קצת חידקים לגוף כדי לחסן נגד המחלה. חיסון נגד אפיקורסות הוא ללמוד תורה, לחסן את עצמנו ע"י לימוד התורה, כדי שלא להיות מושפעים.

"כֹּל כְּבוֹדָה בַּת מְלֶכֶת פְּנִימָה" (תהלים מה, יד). המלאכים שואלים את אברהם: "אֵיךָ שָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ", ואברהם אומר: "הִנֵּה בְּאֶהְלֵךְ" (בראשית יח, ט). צנועה היא (רש"י שם), ואינה יוצאת מן האהל, גם לא כדי לעסוק בגיור נשים. ואילו דינה יוצאת החוצה מביתה, ולכן קורה מה שקורה, למרות שהיציאה היתה לשם שמים. נכון שצריך להשפיע, אבל לא לצאת לשם כך אל בנות הארץ. שרה לא יוצאת לרחובות כדי להשפיע. היא יושבת באהל, ורק שם היא משפיעה על האורחות המגיעות אל ביתה.

כשהולכים להשפיע על אנשים הרחוקים מתורה, על אלו שפגעה בהם טומאת גיד הנשה, יש להזהר שלא נושפע ח"ו מטומאתם. ירמיהו הנביא נשלח על ידי הקב"ה להחזיר את ישראל בתשובה, והקב"ה אומר לו: "אִם תָּשׁוּב וְאֲשִׁיבָךָ" - אם תצליח להשיב את ישראל בתשובה - "לְפָנַי תַּעֲמֹד" (ירמיהו טו, יט). תזכה לישוב בישיבה של מעלה. "וְאִם תּוֹצִיא יָקָר מְזוּלָל" - אם תצליח להפוך עם הארץ לתלמיד חכם, להוציא "קָרָר" מאנשים זולים - "כִּפִּי תִהְיֶה". פיך יהיה כמו פי, כביכול. שאם אגזור גזירה רעה על ישראל ח"ו, תוכל לבטלה (ב"מ פה, א). השכר והמעלה שמשיגים ע"י קירוב רחוקים, הם אפוא עצומים! כדאי לכאורה מאד לכל אדם לעסוק בדבר הזה. אבל מסתבר שהעסק אינו פשוט כלל. הקב"ה מזהיר את ירמיהו ואומר לו: "יֵשְׁבוּ הָמָּה אֲלֵיךָ, וְאָתָּה לֹא תָשׁוּב אֲלֵיהֶם" (שם, כ). הַזְהַר וְהַשְׁמַר, שאתה תהיה זה שתשפיע אליהם, ולא להפך ח"ו.

אם ירמיהו הנביא היה זקוק לאזהרה כזו, כל שכן אנחנו. כי כשמשפיעים על אחרים, קשה מאד שלא להיות גם מושפע מהם. לכן, רק מי שבטוח בעצמו שיהיה משפיע ולא מושפע, ראוי לעסוק בקירוב רחוקים.

דינה תוכל אולי להשפיע על עשו, אבל מי יודע אם לא עשו הוא זה שישפיע על דינה. לכן - צריך להתרחק, אסור להתקרב יותר מדי.

זהירות בקירוב רחוקים

הקב"ה מצוה את חגי הנביא בתחילת בית שני לערוך "חידון" לכהנים בדיני טומאה וטהרה: "שְׂאֵל נָא אֶת הַפְּתָנִים תּוֹרָה לְאֹמְרֵי: הֵן יִשְׂאֵ אִישׁ בְּשֵׁר קָדָשׁ בְּכַנְף בְּגָדוֹ, וְנָגַע בְּכַנְפוֹ אֶל הַלְחָם וְאֶל הַנְּזִיד וְאֶל הַיַּיִן וְאֶל שְׂמֹן וְאֶל כָּל מֵאֲכָל, הֲיִקְדָּשׁ? וְיַעֲנֶנּוּ הַפְּתָנִים וַיֹּאמְרוּ: לֹא. וַיֹּאמֶר חָגִי: אִם יַגַּע טְמֵא נֶפֶשׁ בְּכָל אֶלֶה, הֲיִטְמָא? וַיַּעֲנֶנּוּ הַפְּתָנִים וַיֹּאמְרוּ: יִטְמָא" (חגי ב, יא-ג). הגמרא דנה על דרך ההלכה, מה בדיוק היתה השאלה ששאל חגי את הכהנים, והאם טעו במה שענו או לא טעו (פסחים יו, א). אבל ניתן לפרש פסוקים אלה גם על דרך הדרוש:

חגי שואל את הכהנים: "הֵן יִשְׂאֵ אִישׁ בְּשֵׁר קָדָשׁ בְּכַנְף בְּגָדוֹ, וְנָגַע בְּכַנְפוֹ אֶל הַלְחָם וְאֶל הַנְּזִיד וְאֶל הַיַּיִן וְאֶל שְׂמֹן וְאֶל כָּל מֵאֲכָל, הֲיִקְדָּשׁ?" כשבשר קָדָשׁ נוגע במאכל אחר, האם נעשה גם המאכל האחר קדוש? עונים הכהנים ואומרים: לא. המאכל האחר לא נעשה קדוש ע"י זה. שואל עתה חגי שאלה נוספת: "אִם יַגַּע טְמֵא נֶפֶשׁ בְּכָל אֶלֶה, הֲיִטְמָא?" - על כך עונים הכהנים ואומרים: יִטְמָא. כלומר: נגיעה בקדושה לא הופכת את הדבר הנוגע בה לקדוש.

של "יִבֵּא יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו", שיבוא אורם של ימות
המשיח במהרה בימינו, אמן.

גם כשמחפשים מקום לגור, יש לחפש שכנים שומרי
מצוות עד כמה שאפשר, ולא שכנים חילוניים.
ובעזרת ה', אם נשב בבית המדרש ונדבק בתורה
ובמעשים טובים, הקב"ה יעזור לנו, שכמו שיצאנו מתרבות
יון לאור הגדול של החשמונאים, כך נזכה גם לשלב הסופי

השיחה נערכה לפי קוצר דעתו של העורך,
וכל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד.

1. לדעת הרב שליט"א, בכל פרשה בתורה יש קשר או הקבלה בין תחילת הפרשה לסופה.

הקשר שציין אליו הרב שליט"א בפרשת וישלח: "אֶל עֶשׂוֹ אָחִיו, אֲרֻצָּה שְׁעִיר שָׂדֵה אֲדוֹם" (בראשית לב, ד) ⇔ "הוא עֶשׂוֹ אָבִי אֲדוֹם" (שם לו, מג).

קשר נוסף: "פֶּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנָי לַעֲשׂוֹ... וְאֶשְׁלַחָה לְהַגִּיד לְאֲדֹנָי" וכו' (שם לב, ה-ו) ⇔ "וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל" (שם לו, כד) [הקשר הוא ע"פ דברי המדרש: "באותה שעה שקרא יעקב לעשו 'אדוני', אמר לו הקב"ה: אתה השפלת עצמך וקראת לעשו 'אדוני' שמונה פעמים, חייך אני מעמיד מבניו שמונה מלכים קודם לבניך (בראשית רבה עה, יא)].

קשר נוסף: "וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחֲמֹר... לְמִצְרָיִם בְּעֵינֶיךָ" (שם לב, ו) ⇔ "אֲשֶׁר מִצְרָאֵת הַיָּמִים... בְּרַעְתּוֹ אֶת הַחֲמֹרִים לְצִבְעוֹן אָבִיו" (שם לו, כד).

קשר נוסף: "עֲזִים מְאֵתִים וְתִישִׁים עֶשְׂרִים" (שם לב, טו) "מאתים עזים צריכות עשרים תישים, וכן כולם, הזכרים כדי צורך הנקבות" (רש"י) ⇔ "אֲשֶׁר מִצְרָאֵת הַיָּמִים בְּמִדְבָּר" (שם לו, כד) "יָמִים - פרדים. הרביע חמור על סוס נקבה וילדה פרד. והוא (ענה בן צבעון) היה ממזר, והביא פסולין לעולם" (רש"י). הקשר הוא ניגודי: יעקב הקדוש והכשר עושה השתדלות שבהמותיו לא יגיעו למצב שיצטרכו לשמש מין עם שאינו מינו; ואילו ענה הממזר מרביע בידים מין על שאינו מינו.

2. וכפי שפירש רש"י גם לעיל (לה, א), לגבי מעשה דינה: "לפי שאחרת בדרך, נענשה ובאה לך זאת מבתך".

3. בזוהר מבואר, דס"ה גידין יש באדם כנגד ס"ה ימות החמה, וגיד הנשה הוא כנגד יום ט' באב, שבו יש לעשו שליטה על ישראל (כמו שהיה במאבק בין יעקב לשרו של עשו, שבגיד הנשה הצליח המלאך לפגוע), ולכן בו נחרב המקדש (זוהר ח"א קע, ב), ע"ש.

4. וליתר דיוק, אין הכוונה שממש אין בו טעם כלל, שהרי נחלקו חז"ל אם יש בגיד הנשה טעם או שאין בו טעם, ולהלכה נפסק שאין בו טעם, ואיך יחלקו במציאות? יטעמנו נכרי, ונדע אם יש בו טעם או לא. אלא ודאי יש בגיד הנשה טעם, אלא שהוא קלוש, ונחלקו אם טעם כזה חשיב "טעם" בדיני התורה או לא (רשב"א חולין צב, ב סוף ד"ה הא דאמר רב יצחק; ועי' גם חוות דעת יו"ד סי' ק' סק"ז). ולהלכה אנו פוסקים, שמעיקר הדין אין טעם זה חשוב "טעם" בדיני התורה.

5. ונחלקו האחרונים, מה הגדר באיסור זה. האם הכונה היא שהתורה החשיבה את הטעם הקלוש שבגיד (עי' הערה קודמת) כאילו הוא טעם גמור, והאוכלו נחשב כאילו הוא אוכל מאכל גמור, או שחידוש התורה הוא שאע"פ שאין הגיד נחשב "מאכל" ע"פ גדרי התורה, מ"מ אסרה התורה לעשות בו "מעשה אכילה". ויש כמה נפ"מ מחקירה זו, [כגון: האם בנימות הגיד ונתערב בקדירה צריך ס' כדי להתירה (רשב"א ושו"ע), או שדי ברוב (פר"ח)]. ואכמ"ל.

6. איתא בזוהר: "ואמאי איקרי גיד הנשה? - גיד דאיהו מַנְשֵׁה לַבְּנֵי נִשְׂא לְפִלְחָנָא דמאריהון, ותמן הוא יצר הרע רביע" (זוהר ח"א קע, ב). [ד"נִשְׂאָה" הוא לשון שכחה, כמו: "נִשְׂאֵנִי אֶלְקִים אֶת כָּל עֲמָלִי וְאֶת כָּל בֵּית אָבִי" (בראשית מא, נא). ולפי זה, "גיד הנשה" משמעו "גיד השכחה".]